

gens genezingen; ge ziet desnoods menschen terugkomen, die ten doode gedooft schenen en die weer gezond en wel schijnen te zijn. En zoudt ge nu daarom gaan gelooven in de wondergenezing op het gebed? Waarom dan niet in de Christian Science geloofd, of in Lourdes?

Zien we niet uit Lourdes terugkomen, die er heen waren gegaan op kruiken en in rolstoelen, die opgegeven waren door professoren en die hun geld aan vele medicijnmeesters hadden uitgegeven, terugkomen, gezond en met nieuwe hoop in het hart? Het geloof in hun genezing heeft het wonder gewrocht. Daar, op die plaats, biddende bij dat beeld, aanroepende die Onze Lieve Vrouwe van Lourdes, daar kan nog genezing gevonden worden en met de laatste krachten wordt de hoop op beterschap, die allang was gedooft, weer aangestoken.

Er gaat weer iets branden in dien geest en de gezondheidswil wordt weer wakker en sterk. Dan staat de poort wijd open voor de genezing door den geest; dan kan de suggestie haar heilzaam werk gaan verrichten. Zoo constateeren we dankbaar de genezing in Lourdes, maar we worden er niet door overtuigd van het wonder, dat God daar zou verrichten, en we worden er niet door tot Roomsche-Katholieken bekeerd.

Integendeel, we gelooven, dat dat „vervloekte afgoderij“ is, dat bidden daar in Lourdes.

Er trekken ook jaarlijks duizenden pelgrims naar de tempels der Hindoes en naar de heilige rivieren der Brahmanen.

Trots onzegbare pijn en onnoemelijk lijden, sleepten velen zich voort naar die heilige plaatsen, waar voor hen nog genezing wachtte. En ze zijn gezond en dankbaar naar hun haardsteden teruggekeerd, na hun offers te hebben gewijd.

Ook dat is „vervloekte afgoderij“, maar ze zijn er GENEZEN, evengoed als in Lourdes, evengoed als bij de Christian Science, evengoed als in Möttingen. Maar die genezingen zijn geen wonderen, waardoor we ontroerd zouden worden, omdat „de Heilige Geest daar klaarblijkelijk werkzaam is“. Dat zijn genezingen, door de geweldige macht der suggestie en autosuggestie.

Daar in Möttingen, daar is nog redding voor den lijder. Daar aanvaardt hij de reis; met hoop in het hart; die hoop op genezing, dat geloof in genezing, die het lichaam dan reeds ten gunstigste beïnvloedt. Dan komt de Möttinger broeder en hij zegt het zoo rustig, maar met intense overtuiging; geloof in Jezus Christus; ga uit u zelf uit, en dan valt de ziekte van u af, U geschiedt naar uw geloof.

„Maar wat wij gelooven en van den Heiland verwachten, geschiedt aan ons.“

De ziekte is niet uit God, maar uit den satan, als gevolg van de zonde.

God laat de ziekte toe en gebruikt die om den mensch tot zich te brengen. Als men zich buigt en tot den Heiland vlucht, en zich als zondaar laat verlossen, dan blijkt ook dat de ziekte dikwijls kan worden weggenomen.

Maar men moet gelooven, onvoorwaardelijk, kinderlijk gelooven dat de Heiland dat werkelijk kan en wil doen.“

Natuurlijk willen wij geenszins afdoen aan de waarachtige vroomheid der Möttinger-broeders, maar de nuchtere beschouwer van Möttingen en andere gebedsgenezingen (Rozekruisen e.a.) heeft geen noodzaak om het wonder te aanvaarden als verklaring der genezing. Wij Calvinisten, gelooven niet in het wonder in dezen zin.

Den Haag.

v. d. H.

2) Ds W. A. Plug, Möttingen.

OPVOEDING EN LAGER-ONDERWIJS

Godsdienstonderwijs in openbare scholen krachtens art. 26 der Lager-Overwijswet 1920.

Over bovengenoemd onderwerp verscheen 11 Mei j.l. een uitvoerige statistiek, bewerkt door het Centraal Bureau voor de Statistiek. Daaruit blijkt allereerst, dat van de gelegenheid, die artikel 26 voor het godsdienstonderwijs biedt, meer gebruik wordt gemaakt dan menigene, ook blijkens de discussie van de laatste maanden, gedacht heeft.

Van de 2737 openbare scholen voor gewoon lager onderwijs boden 2065 gelegenheid voor godsdienstonderwijs, d.i. aan 76 pCt. Nu is het evenwel mogelijk, dat niet alle kinderen gebruik maken van de gelegenheid, die hun werd geboden. Ook daarover licht de statistiek ons in. Van de 153.218 leerlingen, die op 31 Dec. 1935 in de 5e en hoogere leerjaren der openbare scholen voor gewoon lager onderwijs geplaatst waren, ontvingen er 73.815, d.i. 48.2 pCt. godsdienstonderwijs. We zien wel, dat er dus nog heel wat meer van de gelegenheid konden profiteren. Aan de scholen ontbreekt nog 24 pCt., terwijl op de scholen, die het wel geven, nog niet de helft van de leerlingen komt. We denken hier natuurlijk voornamelijk aan de ouders, die dat onderwijs niet op prijs stellen.

Ik twijfel niet, of menigene valt het gebruik, dat van art. 26 wordt gemaakt, mee.

Ook licht de Statistiek ons in over degenen, die zich met dat onderwijs hebben belast. Onder de gemeenten, kerken en verenigingen nemen de Ned. Hervormde gemeenten een eerste plaats in. Van de leerlingen, die godsdienstonderwijs ontvingen, omvatten zij er bij het gewoon lager onderwijs 78.2 pCt. Daarna volgt Rome. De Geref. Kerken doen er heel weinig aan. Dit ligt voor de hand. De kinderen uit onze gezinnen gaan op de bijzondere school.

De Statistiek vergelijkt de gevonden cijfers met die van 1929. Het blijkt dan dat het aantal scholen, waar gelegenheid voor godsdienstonderwijs wordt geboden is toegenomen (verhoudingsgewijze), terwijl het aantal kinderen is afgenomen.

't Is merkwaardig, nu te lezen, wat een blad als de Bode, orgaan van den Bond van Ned. onderwijzers schrijft met deze cijfers in de hand:

„Allereerst wordt de heer G. van Veen afgestraft, die gesproken heeft van een in ons land bestaand „ontstellend Bijbelsch analfabetisme“. Menigene heeft dat maar dadelijk geweten aan de godsdienstloze openbare school en niet het minst heeft men er van de zijde van het bijzonder onderwijs munt uit willen slaan voor eigen instituut. En nu komen de cijfers met onweersprekelijke nauwkeurigheid zeggen, dat het meevalt daar op de openbare school, dat toch nog ongeveer de helft van de kinderen, gedurende een tweetal leerjaren elke week godsdienstonderwijs krijgt. Het is te begrijpen, dat menigene, die een geduchten aanval vreesde op het karakter van de openbare school, weer geruster ademhaalt.“

Ons zeggen deze dingen weinig. We wisten wel, dat art. 26 de mogelijkheid opende en dat er gebruik van gemaakt werd; alleen blijkt nu, dat dit veelvuldiger voorkomt dan menigene oppervlakkig dacht. Maar aan onze propaganda voor de bijzondere school doet dit niets af of toe. We willen geen openbare school met nog een uurtje Bijbelsch of Godsdienstig onderwijs, maar wij blijven ijveren voor een school, die in al haar onderwijs, bij ieder vak gebonden is aan de eischen van Gods Woord. Daarmee kan slechts de Christenouder tevreden zijn.

Als dat maar meer en meer duidelijk wordt, dan zal de school met den Bijbel gevraagd worden ook door de ouders, die nu prijs stellen op godsdienstonderwijs, er althans hun kinderen niet van terughouden. De bijzondere school biedt ook voor hen de oplossing van de schoolkwestie.

Gr.

G. MEIMA.

II PERSCHOUWING

„De toepassing.“

In „Ons Kerkblad“ (Mussel) schrijft Ds G. v. Dooren:

Onder ons volk leven de beide termen voort, ter kwalificering van de prediking des Woords, SUBJECTIEF — OBJECTIEF. Of, in gewoon Hollandsch: Onderwerperlijk en voorwerperlijk.

Een preek is voorwerperlijk, zegt men dan, als de predikant zijn tekst uiteenzet, haar breed verklaart, argumenteert en verduidelijkt met parallel-plaatsen, en dogmatisch toelicht. Men zegt dan: Dat blijft alles buiten den hoorder, los van zijn persoonlijk geloofsleven — objectief — voorwerperlijk!...

Maar onderwerperlijk is de dominee (let wel niet eens alleen de preek, maar ook de man zelf!!!) als hij breed, of niet breed, de tekst gaat „toepassen“ op de verschillende toestanden en „gestalten“ van het geestelijk leven, zoodat de hoorder dan tenslotte „zijn eigen beeld geteekend zag“, en in die vertooning van zijn geestelijk leven, naar zijn zeggen, „een“ zegen ontving, een zegen, die onmogelijk te ontvangen geacht wordt tijdens de „verklaring“. De uitdrukking is bekend: Deze of die dominee „kent“ en „preekt“ het geestelijk leven.

Subjectief en objectief — beide waren vereenigd in het nog wel bekende preektype: VOOR den tusschen-zang de „verklaring“, NA den tusschen-zang de „toepassing“. Eerst het voorwerperlijke, dat men ongeveer gelijkstelde met het „verstandelijke“, maar daarna... dan kwam 't pas, dan werd het eerst goed: de toepassing!

Zonder nu kwaad te willen zeggen van de generatie's van predikanten, die geleefd en gediend hebben bij deze methode (God alleen weet, hoe rijke vruchten het gedragen heeft), toch ligt in die methode, en zeer zeker in het spreken van onderwerperlijk en voorwerperlijk door de gemeente, zoodat het toen en nog gebeurde, een groote fout, een groot gevaar verschoen.

Zeker, bediening des Woords moet zijn: verklaring en toepassing. Maar deze vormen geen tegenstelling!!! Ik heb meermalen een preek gehoord, die naar de oude beoordelingswijze van a tot z verklaring was, en toch één stuk toepassing! Ik heb ook wel preeken gehoord, die naar bovenvermelde taxatie één en al toepassing, maar dan gezonde(!) waren, en toch tegelijk één doorlopende verklaring van Gods Woord!

Ge vraagt: „Hoe kan dat?“ Ik antwoord: Hoe kan 't anders?!

Wij hebben Gods Woord. Maar dat is niet te vergelijken met een geschiedenisboek. Als een onderwijzer op school Vaderlandsche geschiedenis vertelt, dan kan

hij (m.i. móet hij het ook, tot vorming der leerlingen) aan het eind, of ook, misschien psychologisch beter, er tusschen door, historische personen en voorvallen als VOORBEELDEN stellen, ter navolging of ter waarschuwing, b.v.: de eerlijke moed van Michiel de Ruyter, of ook: de moord op Johan de Witt. Hij geeft dan eerst verklaring (geschiedenis-vertellen is tegelijk geschiedenis-verklaren. Anders VERTELT men niet, of men vertelt dan geen geschiedenis!). Daarna geeft hij de toepassing. Dus eerst objectief, daarna subjectief.

Mag men nu die methode overbrengen op de bediening des Woords, of beter: op Gods Woord zelf? Eerst objectief: verklaring, die eigenlijk buiten ons om zou gaan, of ook alleen tot ons verstand gericht is, verstand dan als losstaande van het „geestelijk leven“. En daarna de toepassing. Dan worden de ooren gespitst!!

Zeker, zulke preeken worden er ook wel gehouden (veel teveel!), al heeft men dan de oude methode ingelaten, en een preek in drie punten verkozen, waarin elk punt kan worden onderverdeeld in: eerst verklaring, daarna toepassing. Op mij heeft zulk een preek wel eens den indruk gemaakt, als teekent men eerst voor de oogen der hoorders een schoon (of looflijk) schilderij, objectief, buiten en los van hen. Daarna wordt in de toepassing den hoorders een touw in handen gegeven, aan welks einde een haak is bevestigd, opdat hij daarmee dan dat schoone van de objectieve verklaring naar zich toe kan halen, zoodat het dan subjectief zijn eigendom wordt.

Heel deze methode, hoewel goed bedoeld, berust op een verkeerde Schriftbeschouwing. Deze beschouwing n.l. alsof dat Woord „op zichzelf“ (sic!) niet rechtstreeks tot ons spreekt, maar er eerst een predikant moet komen, om het in verband te zetten met ons geloof en geestelijk leven. Men vergeet zoodoende, dat Gods Woord NOOIT los is van Zijn GEEST. Een woord als b.v.: Indien dan Uwe hand of Uw voet U ergert, hou ze af en werp ze van U, is niet maar een VERSLAG van wat Jezus daar en toen tot Zijn hoorders zei, maar klinkt ook vandaag nog tot U en mij rechtstreeks. Van Godswaag. Door Hemzelf gesproken. Zijn Woord is niet DOOD! Het leeft aan alle kanten. God spreekt nog altoos. Hij heeft niet alleen gesproken. Hij doet het nog, door Zijn Woord en Geest. Waarom er dan verklaring noodig is? Omdat een woord eerst da goed verstaan wordt naar zijn inhoud, als de reden waarom, de omstandigheden, waarbij, de persoon tot wie, in rekening zijn gebracht. Wij mogen geen onderscheid maken tusschen subjectief en objectief ten aanzien van Gods Woord. Heel Uw Bijbel, die bij U in de kast ligt, is het LEVEND WOORD van Uw God; wanneer ge het ook leest, God zelf spreekt erin op dat moment tot U.

We vestigen hierop de aandacht, niet, om elk woord voor onze rekening te nemen, maar wel, om met behulp van dit artikel aan sommigen de vraag voor te leggen, of er bij hen misschien geen misverstand is omtrent de bedoeling van hen, die inzake de „toepassing“ een meening hebben, die, op den klank afgaande, sommigen „oppervlakkig“ noemen. Ziet men scherp, dan is hier de bedoeling, om niet maar aan het alder preek „indringend“ en „aandringend“ te worden, maar om het heel de preek door te zijn, en daarin te erkennen, dat Gods Woord zelf altijd „indringend“ en „aandringend“ is.

Het schijnt, dat sommigen vreezen, dat er weer een nieuw verschil van meening aan het opkomen is, dezen keer inzake de „toepassing“. Anderen beweren indedaad, dat er in dezen al twee „stroomingen“ zijn. Te vreezen staat alleen maar, dat door misverstand er meer lasten worden opgelegd aan het gereformeerde volk, dan noodig is.

„Zelfonderzoek“ of „zelfbeproeving“.

Onder verwijzing naar hetgeen hierboven opgemerkt is, vestigen wij de aandacht erop, dat in den laatsten tijd er een geluid vernomen wordt, dat, populair gezegd, hierop neerkomt: nou zeggen ze tegenwoordig ook al, dat je jezelf niet meer onderzoeken mag; wordt nu maar alles goedgepraat? Daartegenover stellen anderen, dat alle zelfonderzoek, dat zich beweegt langs den weg voornamelijk der zelfanalyse, los van het geloof, steeds weer neerkomt op een dicteeren van een dictaat aan zichzelf. Deze zelf-handhaving, die ontsnappen wil aan Gods bevel, en een geloofszaak tot een zaak van zelfgewonnen inzicht maken wil, is verwerperlijk. Geloof is het begin der wijsheid, want het is „vreeze des Heeren“. En zelfanalyse, die niet met geloof begint, is verwerperlijk, is iets anders dan de schriftuurlijke „zelfbeproeving“, heet de breuk op het lichtst, haalt medicijn uit eigen apotheek, inplaats van die aan te nemen uit de „gewisse beloften Gods“ (Dordtsche Leeregeels).

Als bewijs, hoezeer we tegenwoordig allereerst rechte onderscheiding noodig hebben, citeer ik volgende stellingen, verdedigd door Dr S. T. Heidema ter vergadering van de Geref. Psychologische Studievereniging, dd. 26 Mei 1936. Deze luiden als volgt:

STELLINGEN betreffende het onderwerp: „Geweten en schuldgevoel“.

1. Geweten is de niet nader definiëerbare innerlijke bewustheid van goed en kwaad.
2. Het geweten reageert in het bijzonder als innerlijke aanklager tegen het door den mensch bedreven kwaad.
3. In het geweten is te zien de stem Gods in ons geestelijk leven; het is daarom het subjectieve gezag voor ons persoonlijk handelen, dat in overeenstemming moet zijn met de objectieve norm van Gods wet.
4. Een conflict met het geweten veroorzaakt geestelijke onrust.
5. In de psychiatrie is tot nu toe weinig of geen aandacht geschonken aan deze gewetensfunctie. De

psycho-analytisch conflict ideaal-ik en

6. Een neurose of lagere drijving van he

7. Een neurose of zondebew

8. In de neu

9. Biecht, psych

10. uiteindelijk v

11. het offer van

12. God (het gel

13. Het is niet m

14. el mag ik op

15. gevingen ten z

16. av. wordt „u

17. of, wat ALLE

18. of, dat voor

19. zullen van th

20. de referent zal

21. Ik wil hiermee

22. deze zelf-anal

23. der gereformee

24. stander dan ook

25. draught, haar

26. maakt heeft, gest

27. met mee maak

28. aan op h

29. de óók zich er

30. aardigheidsgron

31. es bewaren voor

32. analyse wezer

33. men voor de p

34. het meer verl

35. 1937 (dat imm

36. am. Ik geloof

37. vert.

38. Da

39. is.

40. Er is onder d

41. geluk, de N.S.E

42. „De Oranj

43. maakt tot een

44. der onrecht ver

45. inst ook voor J

46. het over een d

47. „beginselen“ van

48. „aardschen gee

49. en ander geluid

50. de z.g. „hervorm

51. den geest“ beno

52. We lezen:

53. ...als uit I

54. den sejaagd, v